

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2
ในชุมชนเขตเมือง กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2558

Copyright by Mahidol University

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยมหิดล

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในชุมชนเขตเมือง กรุงเทพมหานคร

FACTORS RELATED TO SELF-CARE BEHAVIORS OF PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES MELLITUS IN URBAN COMMUNITIES, BANGKOK METROPOLITAN

สุภัทรา แพเหลื่อ 5736597 PHMP/M

ส.ม.

คณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์: วิวิธ กิตติพิชัย, วท.ด., ทศนีย์ รวีวรกุล, ประ.ด.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบการสำรวจภาคตัดขวาง เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในชุมชนเขตเมือง กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 จำนวน 150 ตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์ แบบวัดมีความเชื่อมั่น ระหว่าง 0.68-0.86 วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา การทดสอบที และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 มีพฤติกรรมการดูแลตนเองในระดับปานกลาง (ร้อยละ 57.3) และระดับมาก (ร้อยละ 42.7) มีความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนในระดับมาก (ร้อยละ 60.7) และระดับปานกลาง (ร้อยละ 25.3) การรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเองในระดับปานกลาง (ร้อยละ 54.7) ระดับน้อย (ร้อยละ 32.6) และระดับมาก (ร้อยละ 12.7) ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในระดับมาก (ร้อยละ 99.3) และระดับปานกลาง (ร้อยละ 0.7) โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ได้แก่ การรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเอง การสนับสนุนจากครอบครัว ($p < 0.001$) และโรคประจำตัวร่วม ($p < 0.05$)

จากข้อค้นพบซึ่งมีข้อเสนอแนะว่าบุคลากรทางสุขภาพในทุกระดับควรเน้นย้ำให้ผู้ป่วยเบาหวาน รวมถึงผู้ดูแลที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการตรวจสอบและดูแลทำในผู้ป่วยเบาหวานทุกวัน ให้ความรู้ถึงภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นที่เท่าซึ่งจะนำไปสู่ความพิการเท่าได้ จัดให้มีการทำกิจกรรมกลุ่มของผู้ป่วยเบาหวาน และญาติ เพื่อให้ความรู้แก่ญาติผู้ป่วยในการดูแลผู้ป่วยเบาหวานได้ถูกต้อง และควรมีการจัดตั้งกลุ่มออกกำลังกายในกลุ่มผู้ป่วยเบาหวานเพื่อกระตุ้นให้มีการออกกำลังกายร่วมกัน สร้างความตระหนักเพื่อให้ผู้ป่วยเบาหวานมีพฤติกรรมการดูแลตนเองที่เหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ : ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2/ พฤติกรรมการดูแลตนเอง/ การรับรู้ความสามารถของตนเอง

FACTORS RELATED TO SELF-CARE BEHAVIORS OF PATIENT WITH TYPE 2 DIABETES MELLITUS IN URBAN COMMUNITIES, BANGKOK METROPOLITAN

SUPATRA PEASUA5736597 PHMP/M

M.P.H.

THEMATIC PAPER ADVISORY COMMITTEE: WIRIN KITTIPICHAI, Ph.D.,
TASSANEE RAWIWORRAKUL, Ph.D.**ABSTRACT**

This descriptive research was a cross-sectional survey study. It aimed to investigate the factors associated with the self-care behaviors among patients with type 2 diabetes mellitus in the urban community, in Bangkok metropolitan area. The samples consists of 150 participants. Data collection were accomplished with interviewing by using the questionnaire in February 2015. Scales had reliability coefficients ranging from 0.68 to 0.86. The data were analyzed by using descriptive, Independent t-test and Pearson's product moment correlation coefficient. Determine of the level of statistical significance was of less than 0.05.

The results revealed that overall self-care behavior among patients with type 2 diabetes mellitus were most likely between moderate and high levels (57.3% and 42.7%). In addition, the subjects had knowledge on self-care to prevent DM complications at a high level (60.7%) and a moderate level (25.3%), perceived self-efficacy of self-care behaviors was at a moderate level (54.7%), a low level (32.6%) and a high level (12.7%), and family support was at a high level (99.3%) and a moderate level (0.7%). The factors related to the overall self-care behavior were perceived self-efficacy in performing self-care behaviors, family support ($p < 0.001$) and underlying comorbidities ($p < 0.05$).

The findings lead to recommendations that healthcare providers should place an emphasis on educating type 2 DM patients and their care givers to follow through with daily checkups of the lower extremities of patients, raising awareness of complications potentially leading to disability in the lower extremities. Arrange group activities for people with diabetes and their families to educate their patients in diabetes care. Group exercise should be established for type 2 DM patients, increasing awareness and consciousness to practice and develop appropriate self-care behaviors among type 2 DM patients.

**KEY WORDS: TYPE 2 DIABETES MELLITUS/ SELF-CARE BEHAVIORS/
PERCEIVED SELF-EFFICACY**

94 pages